

*Бурміс І. В., аспірантка,
Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ*

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗБУДОВИ МЕРЕЖІ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК ПІВДНЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Публічні бібліотеки Півдня України (Миколаївщини, Одещини та Херсонщини) – вагома складова розвитку бібліотечної справи не лише регіонів, але й усієї країни. Дуже важливо, щоб кожна публічна бібліотека в межах згаданих регіонів займалася розробкою і впровадженням стратегічних документів, враховуючи загальнонаціональні та регіональні прогнози соціально-економічного розвитку, виклики та нові можливості, пов'язані з утворенням об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Базовими регулятивами повинні бути такі матеріали та програми: «Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 р.»; стратегії інформаційної та кібербезпеки, які знаходяться на стадії розробки та реактуалізації відповідно до нових викликів і загроз; «Стратегія розвитку Одеської області на період 2021–2027 років»; «Стратегія розвитку Миколаївської області на період 2021–2027 років»; «Стратегія розвитку Херсонської області на період 2021–2027 років»; проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про культуру» щодо загальних засад надання населенню культурних послуг» (2021); «Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року» та ін. У цьому ключі варто згадати про напрацювання О. Бруй [1], Т. Вилегжаніної [2], Н. Синиці [4] та ін.

Виходячи з ключової місії міських і публічних бібліотек південних (і не лише) областей нашої країни, – регіональне лідерство в інформаційному обслуговуванні населення області, створення універсального, багатоцільового, багатопрофільного бібліотечного комплексу, що забезпечує інформаційно-ресурсну підтримку «економіки знань», впровадження наукових, освітніх і культурних інновацій в економіку та соціальну сферу регіону, які динамічно розвиваються, – потрібно продовжувати підтримувати на державному, обласному й місцевому рівнях планомірну трансформацію бібліотечного середовища. Особливо в частині оновлення бібліотечних форм роботи та технологій, яка продовжує відбуватися за рахунок впровадження інформаційних і цифрових технологій, демократизації обслуговування (модернізації внутрішнього простору бібліотек, наближення фондів до споживача), освоєння інтернет-простору, розширення соціальної, освітньої та просвітницької складової роботи публічних бібліотек, враховуючи також впровадження нового та перспективного напрямку – система управління якістю (менеджмент якості).

З огляду на стратегічні пріоритети розвитку регіональної публічної бібліотеки на сучасному етапі важливо зауважити, що вона повинна відігравати важливу роль, по-перше, як хранителя традиційного культурного спадку, втіленого в книжковому фонді, по-друге, як активний агент в інтернет-просторі, що надає доступ до власних та світових інформаційних ресурсів, і, по-третє, як мультикультурний просвітницький центр, комунікаційний майданчик місцевої територіальної громади. Ці основні напрями інноваційного розвитку публічної бібліотеки реалізуються на прикладі основних видів її діяльності, а саме: формування, збереження та убезпечення бібліотечного фонду; обслуговування читачів; інформатизація бібліотеки; науково-методична діяльність; зв'язки з громадськістю та редакційно-видавнича діяльність; фінансові та кадрові ресурси; матеріально-технічна база та управління діяльністю на базі впровадження системи якості та технології «ефективного контракту».

Стратегічні пріоритети модернізації та розвитку публічних бібліотек Півдня України в умовах утворення ОТГ та сталого розвитку:

– формування, збереження і використання бібліотечного фонду (розробка профілю комплектування фонду електронних ресурсів, збереження, вдосконалення методів

збереження цифрових документів, розкриття основного фонду за допомогою традиційних і віртуальних виставок тощо);

- інформатизація та виробництво власних інформаційних ресурсів (розробка та реалізація проєкту автоматизації книговидачі з основного книгосховища, модернізація вебсайту та підготовка аналітичних матеріалів щодо його відвідин, перехід до формату гібридної бібліотеки шляхом надання послуг в традиційному та електронному вигляді через Інтернет в цілодобовому режимі тощо);

- обслуговування користувачів і модернізація бібліотечного середовища (своєчасне, доступне та персоналізоване обслуговування; повноправна участь на ринку інтелектуального дозвілля; розробка та реалізація проєктів модернізації бібліотечного середовища; організація приміщення для комунікації, групової та індивідуальної роботи, масових заходів, обладнавши їх модульними меблями, стелажми з вбудованими мультимедійними пристроями тощо; створення в усіх читальних залах медіатеки; впровадження «мобільного» доступу до електронних ресурсів; регулярні моніторинги думок користувачів про якість і доступність послуг тощо);

- науково-методична робота (приміром, впровадження та розвиток нових форматів професійного спілкування між фахівцями – дистанційне консультування бібліотечних працівників в режимі реального часу, Skype-конференції, семінари, лекції тощо);

- зв'язки з громадськістю та видавнича діяльність (залучення до бібліотечного життя активної частини суспільства; створення мультимедійного центру з виготовлення електронних інформаційних продуктів тощо);

- управління якістю кадрових і матеріальних ресурсів (модернізаційний аспект, який передбачає впровадження і розвиток системи менеджменту якості в управлінні наданням бібліотечно-інформаційних послуг; формування штату бібліотеки і мотивування персоналу, організація та охорона праці, формування організаційної культури публічної бібліотеки; модернізація бібліотечного обладнання і технічних засобів, включно з придбанням обладнання для обслуговування інвалідів будь-яких категорій тощо).

Загалом розвиток публічних бібліотек на Півдні України повинен відбуватися за рахунок впровадження сучасних інформаційних технологій, освоєння інтернет-простору, наближення фондів до споживача, демократизації їхнього обслуговування, розширення соціальної та просвітницької роботи, удосконалення управління бібліотекою, освоєння та використання методів менеджменту якості. Також важливим є формування регіональних мереж публічних бібліотек, координація з бібліотеками інших систем і відомств для перетворення бібліотечного ресурсу регіону на реальний ресурс його соціально-економічного розвитку. Саме ресурси ОТГ створюють умови для удосконалення роботи публічної бібліотеки на базі результатів ґрунтовних наукових досліджень, інноваційних форм консультування та фахової комунікації, а також навчання персоналу бібліотек з використанням сучасних технологій.

Список використаних джерел

1. Бруй О. Стратегія розвитку як основа управління бібліотекою. *Вісник Книжкової палати*. 2018. № 3. С. 36–40.
2. Вилегжаніна Т. Бібліотеки і бібліотекарі в процесі змін. *Бібліотечна планета*. 2017. № 4. С. 4–5.
3. Дієва бібліотека – успішна громада: Програма адвокаційної діяльності Української бібліотечної асоціації на 2017–2021 рр. Укр. бібл. асоц. Текст. дані. URL: ula.org.ua/dokumenti-uba (дата звернення: 30.05.2021).
4. Синиця Н. Вплив зовнішніх факторів на організацію та розвиток бібліотек в умовах ОТГ. *Бібліотечна планета*. 2017. № 4. С. 8–10.